Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1·50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18·—, polletna K 9·—, četrtletna K 4·50. — Za inozemstvo K 30·—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. ::

ZARJA

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petitvrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/2 6.—1/2 7. zv. — Reklamacije poštnine proste

Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 112. **V Ljubljani, v torek dne 17. oktobra 1911.** **Leto I.**

Blagoslovljen rop.

Da je to, kar imenuje italijanska vlada „vojno“, navadna roparska ekspedicija, ki je pač prirejena v večjem slogu nego bi bilo mogoče kakšnim abruškim ali olimpskim brigantom ali pa tunguškim piratom, je izven Italije splošno priznana resnica. Včasi je po severni Afriki mrgolelo pomorskih roparjev in države na severni strani sredozemskega morja so imele zaradi tega veliko skrbi; zdaj se je stvar zasukala: Korzarji gredo zdaj s krščanske strani nad afričanske „barbare“ in nevernike. Kakor vse, kar počenja kapitalistična družba, je tudi ta rop zasnovan na široki podlagi in se ima izvršiti z velikimi sredstvi. Nekdanji barbarski pirati, ki so šli na plen z eno ladjo in enim ali dvema kanončkoma, ki bi jih dandanes dajali komaj otrokom za igračo, bi debelo pogledali, če bi videli, kako imenitno se je od tistih časov razvila njih obrt. Devetnajst ladij najnovejšega tipa, med njimi ponosni pomorski velikani, je odpeljalo le prvi oddelek ekspedicijskega zbora v Tripolitanijo. Drugi oddelki bodo še sledili. Poleg tega pa križarijo druge ladje po jonskem, egejskem, sredozemnem in rdečem morju ter preganjajo uboge turške torpedovke in love trgovske barke ter konfiscirajo njih blago natančno tako kakor so delali alžirski in tuneški korzarji.

Italijanska vlada seveda imenuje svoje razbojništvo „vojno“, ker velja ta beseda na našem krščansko kulturnem svetu za nekaj visokega in moralnega. Vsaka tatvina je prepovedana in kaznjiva; ali če greš krast dežele, pa praviš: „Na vojni sem“, tedaj pohite vse civilizirane države izjavljat, da so nevtralne, kar se pravi, da ti nočejo delati nobenih sitnosti, če se ti tatvina posreči. Vsak umor posameznega človeka je kaznjiv; ali če ubiješ tisoč ljudi naenkrat, iz daljave, pa praviš: „To je bila bitka“, tedaj te imenujejo slavnega in kristjani ti čestitajo.

Da, da — kristjani. Ne le tisti, ki so kristjani zaradi lepšega, po imenu, iz komodnosti, ali pa zato, ker je krščanstvo včasi ravno tako porabno kakor šiba ali „bavbav“, temveč tudi tisti, ki zastopajo krščanstvo in ga uče, tisti, ki oznanjajo njegove nauke in govore naravnost v imenu nadzemeljskih sil, blagoslavljajo to vojno in prosijo Boga, da bi pomagal roparjem.

To ni prvi slučaj v zgodovini. Takozvane križarske vojne so imele podoben namen. Niti papež niti evropske države niso imele kakršnekoli pravice do tiste zemlje, ki so jo imenovali sveto deželo. Pa vendar so papeži ščuvali vso Evropo na vojno, in menihi so romali s križem v roki od kraja do kraja ter hujskali in klicali narode na orožje, da bi „okupirali“ in „anektirali“ Palestino. Kdorkoli se je udeležil tistih roparskih pohodov, je dobil posebne blagoslove in odpustke; čim večji je bil morilec, tem več upanja so mu delali na nebeško kraljestvo.

Sveti oče blagoslavlja tudi najnovejše rokovnjaštvo in njegovi škofi govore še jasneje od rimskega gospoda. Papež je izražal svoje mnenje le bolj „privatno“, ali njegovi vladike so ga dobro razumeli, pa govore naravnost v pastirskih pismih. Škof Bonomelli v Kremoni je v svojem pastirskem pismu odobraval vojno, ki ima pomagati „interesom civilizacije in pravičnosti“ do zmage. Njegove besede se natančno ujemajo z besedami brezverskih ministrov Giolittija in San Giuliana in italijanskega poslanika v Carigradu; tudi on pravi, da je Italijo „prisilila“ na vojno potreba, da varuje svoje gospodarske interese in svoj narodni ugled.

Škof Bonemelli ni osamljen. V Cagliariju je nadškof Balestra blagoslovil odhajajoče vojake. Na parnik „Citta di Cagliori“ sta dva duhovnika prinesla rdeče rumeno zastavo, ki je bila v pomorski bitki pri Lepanto leta 1571 odvzeta Turkom . . .

Ves italijanski klerikalizem je torej pod pokroviteljstvom papeža samega navdušen za vojno. Ali naj se človek zgraža zaradi tega? Pomagalo ne bi nič in tudi izplačalo se ne bi. Ali razumeti je treba te dogodke, ki niso čudni zaradi tega, ker blagoslavljajo duhovniki miru in ljubezni do bližnjega krvavo moritev, temveč zategadelj, ker vodi to vojno Italija, s katero je papež in vsa katoliška cerkev navskriž, imenujoč jo roparsko in bogokletno, ker je storila konec cerkveni državi in napravila iz Rima sveje glavno mesto. Da je naenkrat ta „svetoskrunska“ država tako všeč „oropanemu“ papežu in da se za njeno vojno navdušujejo škofi, ki so še pred nedavnim preklinjali državo in njenega kralja in njeno vlado in vse njene institucije, je navidezno res čudno. Ali pojasnilo tega čudeža je vendar lahko dobiti.

Berolinska „Kreuzzeitung“, ki je klerikalcem zelo prijazna, razlaga cerkvene simpatije za vojno tako, da postanejo takoj razumljive. Napad na Tripolitanijo se namreč vrši v prvi vrsti v interesu Vatikana samega.

V Tripolisu imajo Italijani svoj denarni zavod „Banco di Roma“, ki se je pritoževal, da ovirajo Turki njegove kupčije. Povsod na svetu je med raznimi kapitalističnimi podjetji konkurenca, ali zaradi tega se ne napoveduje meni nič tebi nič vojna, čeprav je gotovo, da ima vsaka vojna v našem času kapitalistično ozadje. Vsekakor so morali biti profitarski interesi italijanske banke veliki, da je iz njih izšel neposredni povod vojne.

Omenjeni nemški list pa javlja, da je glavni del kapitala te banke, ki znaša 150 milionov lir, last — Vatikana in katoliških kongregacij. Vodja banke Pacelli pa je baje papežev zaupnik.

Kadar gre za profit, takrat pozabijo tudi v Vatikanu na nebeško kraljestvo, kjer ne poznajo bogastva in revščine in kamor pride bogatin teže kakor vrv skozi šivankino uho. Pročenti svetega očeta, zastopnika revščine in ponižnosti, so tudi toliko vredni, da se zaradi njih lahko malo pozabi na nekatera temeljna verska načela in na nekatere glavne nauke Kristusove. Denar je koristen, če se zasluži s tem, da se kdo imenuje za svetnika ali svetnico; koristen je pa tudi, če ga prinese vojna. Cerkev se je asimilirala kapitalizmu in zato je morala sprejeti tudi njegve metode. Med temi je vojna posebno važna in papež, ki noče biti samo pastir duš in zastopnik drugega sveta, ampak načelnik na tem svetu organizirane in gospodovanja željne cerkve, mora kljub vsem načelom in naukom čistega krščanstva sprejeti tudi vojno v svoj program. Pij X. in njegovi škofi so jo sprejeli.

Italijansko turška vojna.

Za vojaški del tripolitanske vojne bo zanimanje kmalu popolnoma usahnilo. Tudi najbolj kričeče oblike in najdebelejše črke v časniških poročilih ne morejo ljudem trajno sugerirati senzacije, katere ni. V tem oziru postaja zlasti italijansko časopisje naravnost smešno. Po cele strani največjega formata napolnjujejo nekateri listi z „vestmi“ z bojišča: a v petih, šestih stolpcih ne najde čitatelj treh vesti, ki bi res kaj poročale z bojišča. Vse vrste debelih črk, kar jih ima dotična tiskarna v zalogi, so porabljene za naslove in podnaslove in za podčrtavanje senzacij v tekstu, da izgleda list kakor vzorec tiskarniškega materiala; a ob vsej šmokarski senzacionalnosti ne najde človek ne enega resničnega dogodka. Ker se ne godi nič važnega, preplavlja „Agenzia Stefani“ ves svet s poročili o „bitkah“, kakršna je bila tista v soboto zjutraj, ko je dvesto ali tristo Turkov napadlo italijansko stražo, ali pa ona nedeljska, ki je trajala dvajset minut.

Tu je pač vse zaman. Italija hoče slave; ali prvi pogoj vsake slave je priznanje drugih. Zato je slava pri tej roparski ekspediciji popolnoma izključena. Italijanski generali ne bodo napravili iz sebe nobenih Napoleonov in italijanski admirali nobenih Nelsonov. Niti na relativno slavo Rinalda Rinaldinija ali pa Udmanića ni tukaj misliti; zakaj glasoviti razbojniki, ki niso bili legalizirani, so res nosili svojo glavo na semenj in so igrali nevarno igro, v kateri so zastavljali svoje življenje; romantika njihovih dejanj je bila razbojniška, ali vendar romantika. Pri italijanski ekspediciji pa tudi tega ni. Obračajte jo, kakorkoli jo hočete, pa ne ostane nič drugega kakor razbojništvo roparja, ki se čuti varnega.

Telegrami iz Tripolitanije so dolgočasni, še bolj kakor pičle vesti iz Perzije. Z večjim zanimanjem pa se gleda v Carigrad, kjer se je v soboto otvoril turški parlament. Italijanski napad je vplival na notranje razmere v Turčiji zelo raznolično. V eni smeri skoraj blagodejno. Če so v Rimu mislili, da bodo vsi nezadovoljni elementi na Turškem pograbili za orožje in napravili zmešnjavo, ki bi Italiji več koristila od vseh njenih ladij, so se zelo zmotili. Zakaj zgodilo se je nasprotno; vstaško gibanje na Turškem je od začetka vojne popolnoma prenehalo in v obsodbi italijanskega napada je složno vse. Zlasti Arnavti, na katere so se Italijani menda resno zanašali, nočejo izkoriščati zadrege, v katero je prišla Turčija.

Drugače pa je z razmerjem političnih strank. Nazadnjaki seveda dolže ustavni režim in mladoturke, da so oni zakrivili nesrečo, ki je zadela domovino. Mladoturki pač niso izpolnili tistega upanja, s katerim jih je pozdravljalo vse, kar je v Evropi naprednega; ali krivde za sedanjo stisko jim pač ni mogoče pripisovati. Pod vlado Abdul Hamidovo bi bil tak udarec učinkoval katastrofalno in bi bil skoraj gotovo povzročil dogodke, ki bi bili neizogibno uničili turško državo. Tudi je nemogoče, da bi se v kratkih par letih odpravili vsi tisti grehi, ki jih je zakrivil absolutistični režim, zlasti v tako oddaljenih pokrajinah kakor Tripolitanija. Toda reakcionarji ne vprašujejo za to. Nesreča se je zgodila pod konstitucionalno dobo, torej je kriva konstitucija, krivi so ljudje, ki so strmoglavili absolutizem, ki so „izdali mohamedanstvo“, ki so poteptali stare šege in tradicije . . .

Reakcionarji dvigajo glavo na Turškem. Vendar je videti, da nimajo med ljudstvom posebne zaslombe. Razven nekaterih ne posebno pomembnih izgredov proti Italijanom, ki so psihološko zelo razumljivi, je po deželi vse mirno. In posebno značilno je to, da je mirno zlasti v velikih mestih, predvsem v Carigradu in Solunu.

Parlamentu se je predstavila nova vlada, sestavljena namesto prejšnje, ki je demisionirala po napovedbi vojne. Voditelji večine agitirajo, da bi dobila nova vlada zaupnico, obenem pa, da se ne bi nastopalo proti prejšnji vladi. Na vsak način se bo stališče strank kmalu pojasnilo. Prestolni govor, ki se je v soboto prečital, ostro napada Italijo in govori na eni strani o pogajanju, s katerim naj bi se dosegel mir, na drugi pa z odločnimi besedami o varstvu turških legitimnih pravic. V tem oziru najbrže ni pričakovati nasprotja med vlado in strankami. Vprašanje pa je, kakšne korake bo sklenil parlament; tu ni izključeno, da

---

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Zakaj? — je tiho vzkliknil fant in začudeno pogledal mater.

Ne da bi opazila njegov pogled, je dejala:

— Z žganjem mu je treba izprati noge... to pomaga!

— Dobro! — je dejal Nikolaj.

Nikolaj je našel pismo, ga zravnal, pogledal in izročil materi.

— Na vas.

— Čitajte . . .

Približavši sivi in zmečkani papir k obrazu je Nikolaj začel čitati:

— „Zanimaj se, mati, za našo stvar, reci visoki gospe, da ne pozabi, da bodo več pisali o naših rečeh, prosim te. Na svidenje. Ribin“.

— Ti poštena duša! — je otožno vzkliknila mati. — Za grlo so ga že držali, pa je . . .

Nikolaj je počasi spustil roko s pismom in je potiho dejal:

— To je čudovito! . . .

Ignacij ju je pogledal in se dotaknil s svojimi blatnimi prsti sezute noge. Mati je zakrila od solz zmočeno obličje, stopila k njemu s posodo vode, sedla na tla in iztegnila roke k njegovi nogi — a on je urno umaknil nogo pod klop in vzkliknil preplašeno:

— Kaj pa?

— Daj brž sem nogo . . .

— Takoj vam prinesem špirita! — je dejal Nikolaj.

Mladenič je pomaknil nogo še dalje pod klop in mrmral:

— Kaj pa hočete? . . . To se ne spodobi . . .

Potem je molče začela sezuvati drugo nogo. Okroglo obličje Ignacija se je od začudenja podaljšalo, s široko odprtimi očmi se je ozrl naokolo in tiho izjavil:

— To me bo . . . zbadalo! . . .

— Le potrpi! — je odgovorila mati in začela umivati. Ignacij je glasno zapiskal skozi nos, nerodno zmajal z vratom, gledal mater in nategnil ustni na smeh.

— Ali veš, — je dejala s trepetajočim glasom, — da so tepli Nikolaja Ivanoviča . . .

— Kaj? — je tiho in plašno vzkliknil fant.

— Da popolnoma izbitega so ga pripeljali, in v Nikolskem ga je bil stražmojster, komisar . . . po obrazu . . . in z nogo . . . do krvi!

Mati je umolknila premagana od žalostnih spominov.

— To znajo! — je odgovoril mladenič in in namrščil obrvi. Pleča so se mu potresla. — Bojim se jih, kot hudičev! . . . A kmetje . . . niso bili?

— Eden je udaril na komisarjevo povelje. A vsi drugi so se potegnili zanj in dejali, da ga ne smejo biti . . .

— Da . . . kmetje spoznavajo stvari in zakaj . . .

— Med njimi je tudi nekaj razumnih ljudi . . .

— Kje pa jih ni? V bedi! Povsod so, ali najti jih je težko. Poskriti so v razpokah in srce si sesajo, vsak svoje. Da se zbero v gručo, jim nedostaja poguma . . .

Nikolaj je prinesel steklenico špirita, naložil oglja v samovar in molče odšel. Spremivši ga z radovednimi očmi je Nikolaj potiho vprašal mater:

— Ali je gospod?

— V naši stvari ni gospodov, vsi smo sodrugi . . .

— Čudno! — je dejal Ignacij neverjetno in se raztreseno zasmeial.

— Kaj je čudnega?

— Tako . . . Tam me bijejo po gobcu, a tu mi umivajo noge . . . a kaj je na sredi?

Duri iz izbe so se odprle in Nikolaj je dejal stoječ na pragu:

— A na sredi stoje ljudje, ki ližejo roke tem, ki bijejo po obrazu in ki sesajo kri njih žrtvam — to je na sredi.

Ignacij ga je spoštljivo pogledal, molčal nekaj časa in potem dejal:

— Dobro zamišljen — načrt!

— Nilovna, — je dejal Nikolaj, — trudni ste, dajte da bom . . .

Fant je nemirno zatrepetal z nogami . . .

— Sem že gotova! — je odgovorila mati in vstala. — Ignacij, sedaj se pa umij . . .

Fant je vstal, prestopil z noge na nogo, jih postavljal trdo na tla in pripomnil:

— Kakor nove! Hvala vam . . . lepa hvala vam . . .

Obraz se mu je zategnil, ustni so mu zatrepetale, oči zardele. Molčal je, gledal v posodo s črno vodo in tiho zašepetal:

— Sam ne vem — kako . . .

Potem so sedeli v jedilnici in pili čaj, a Ignacij je pripovedoval s solidnim glasom:

— Raznašalec sem bil, hoje sem vajen. Stric Mihajlo mi je velel: na, nesi! Če si izgubljen, tedaj si sam . . .

— Ali ljudstvo mnogo čita? — je vprašal Nikolaj.

— Vsi, ki znajo . . . celo nekateri bogatini čitajo . . . oni ne dobivajo spisov od nas . . . hitro bi nas imeli! Dobro vedo, da je to zanjka zanje . . .

Nikolaj je pogledal in vprašal:

— Zakaj — zanjka?

— Kaj pa drugega? — je začudeno vzkliknil Ignacij. — Kmetje si vzemo zemljo od gospoda in bogatinov, s svojo krvjo jo izpero . . . Sami si jo razdele med sabo, in sicer tako, da ne bo gospodov ne delavcev . . . kako pa! Zakaj pa naj bi se sicer prerekali, če ne za to!

Kakor da bi bil užaljen je gledal Nikolaja nezaupno in vprašajoče, Nikolaj se je molče nasmejal.

— A če se kmetje danes po vsem svetu upro in če zmagajo, pa bo jutri zopet — eden bogat, drugi pa siromak . . . potem prav lepa hvala!

(Dalje.)

se pokažejo resna nasprotja. Vsekakor je zanimanje sedaj bolj koncentrirano na Carigrad kakor na Tripolis.

* * *

Turški parlament.

Carigrad, 15. okt. Za predsednika zbornice je bil s 86 proti 55 glasovom izvoljen Ahmed Riza. Združena opozicija je kandidirala Mahir Sajda. Prihodnja seja je v pondeljek.

Zaupnica za vlado.

Carigrad, 15. okt. V stranki večine se opaža stremljenje, da se izreče vladi zaupanje. Tudi pravijo, da se strankini voditelji trudijo, da se prejšnji kabinet, zlasti Haki paša ne bi pozival na odgovornost.

Italijani o prestolnem govoru.

Rim, 16. oktobra Italijanski listi se bavijo s turškim prestolnim govorom in pravijo, da sodi civilizirani svet o Italiji drugače kakor prestolni govor. (Seveda, civilizirani svet pravi naravnost, da nastopa Italija razbojniško, česar prestolni govor ni dejal. Sicer se pa civilizirani svet popolnoma strinja z obsodbo italijanskega ropa.) Lojalnost Italije (?!?) v diplomatičnih razpravah in vojaških akcijah se splošno priznava. (V Abručah že; ali gozdovi brigantov še niso civilizirani svet." Če bi v Rimu porabili nekaj manj časa za svoje smešne baharije, pa bi lahko čitali inozemske časopise in tedaj bi spoznali, da postavlja ves civilizirani svet oficielno Italijo na enako stališče z njeno mafijo in kamoro.)

Nočni spopad.

Carigrad, 16. oktobra. Vojnemu ministrstvu javljajo, da so imeli Italijani pri nočnem spopadu pri Kirkarišu velike izgube. Turki so imeli pet mrtvih in veliko ranjenih in so se umaknili, ker so Italijani tudi od strani streljali nanje.

Rim, 16. oktobra. „Corriere della Sera" javlja, da so Turki pri nočnem napadu jako slabo streljali. Italijanske čete so kazale „občudovanja vreden" mir in disciplino. (Proti 300 Turkom je bilo najmanje 2000 Italijanov. Po turških vesteh je bil spopad na kraju, kamor so dosegli tudi topovi z italijanskih ladij. Italijanski superlativi so torej superlativno smešni.) Dva lahko ranjena vojaka sta se dala na sanitetni postaji obvezati, pa sta se hotela vrniti na svoje mesto v bojni črti. (To čudovito junaštvo je morda dobro za kakšno polkovno berilo, ali da se to telegrafira po svetu kakor vzor! V drugih deželah je predpis, da se lahko ranjeni, ki še lahko rabijo orožje, udeležujejo boja. S takimi vestmi se italijanska vlada le blamira.) Streljalo se je le dvajset minut, potem so Turki krenili na desni bok, misleči, da je pozicija tam manj zavarovana. Drug bataljon pehote je na to začel streljati. Napeljali so tudi dva topa; baterija je oddala 50 strelov, na to so se Turki umaknili. (V vojno zgodovino pač ne pride ta „bitka".)

Proti špionaži in kontrabantu.

Rim, 16. okt. Služba, da se prepreči špionaža in pošiljanje orožja, se je poostrila. Karavane, ki so na sumu, da kontrabandirajo orožje, se preiskujejo. V velblodskih tovorih so našli pod čebuljo puške, patrone in bodeže za plemena v deželi. Arabske vodnike velblodov so aretirali.

Pariz, 16. okt. V soboto večer so Italijani ustavili karavano, ki je štela 120 velblodov z moko in živili, ravno ko je hotela zapustiti tripoliško oazo. Najbrže je imela prinesti turškim četam provianta.

Zaplenjene italijanske barke.

Berolin, 16. okt. „Vossische Ztg." ima iz Rima poročilo, da so Turki v Smirni zaplenili 65 italijanskih bark, med njimi 32 obloženih. V Carigradu so zaplenili nekoliko privatnih motornih čolnov.

Italijani ne bodo izgnani.

Solun, 16. okt. Mladoturški komite je dobil iz Carigrada obvestilo, da vlada odločno odklanja dovoljenje za nasilne korake proti Italijanom in da vsled tega ne bodo Italijani izgnani. Priporoča se pa, da se pretrgajo vse kupčijske zveze z Italijani in da se odpuste vsi italijanski uslužbenci.

Sveta vojna.

Carigrad, 16. okt. „Sabah" ima poročilo, da sta dospela fezanski mutesarif in stotnik Džami z 20.000 možmi v Djebetu v Garbu, kjer pričakujeta prihod poveljnika, da odkorakata proti Tripolisu. Šejk plemena Sunusi je razglasil v Kufri sveto vojno zoper Italijane. Nekatera plemena iz Egipta so baje v bližini Bengazija.

O kapitulaciji ni govora.

Rim, 16. okt. Vesti, da je poveljnik turških čet pri Tripolisu ponudil kapitulacijo, so napačne.

Italija hoče anektirati.

Rim, 16. okt. Italijansko časopisje pravi, da se ne more vlada spuščati v pogajanja na nobeni drugi podlagi kakor da brezpogojno anektira Tripolis in Cirenaiko. Baje je o tem obvestila države, ki hočejo posredovati. Časopisje dolži Turčijo, da je sama povzročila to zahtevo s svojo „trmo".

Kolera v Tripolisu.

Pariz, 16. okt. V Tripolisu dela kolera novoimenovanim italijanskim oblastnijam velike preglavice. Komaj dva dni, odkar so se izkrcale italijanske čete, so konstatirali že 28 slučajev, med temi 15 s smrtnim izidom. Iz Malte poročajo, da je tam vpeljan petdnevni kontumac za potnike iz Tripolisa.

NOVICE.

* **Novi kometi.** Sedaj so na večernem nebu trije novi kometi, ki pa niso vsi tako svetli, da bi jih lahko opazili s prostim očesom. Prostemu očesu je viden en sami: Brooksov komet, ki ga je odkril astronom Brocks dne 20. julija na ameriški zvezdarni v Genevi; imenujejo ga tudi „1911 c", ker je tretji komet, ki so ga letos odkrili. Komet Broos je bil izprva le majhna meglica, vidna samo z daljnogledom. Rastel pa je naglo, da ga zdaj lahko vidimo s prostim očesom. Pred tedni ga je opazilo mnogo ljudi po solčnem zahodu. Pomikal se je vedno bolj po jugozahodu; zdaj zahaja od dne do dne bolj zgodaj po solnčnem zahodu. Še v začetku oktobra je stal zelo visoko na nebu; po solčnem zahodu je zašel šele čez sedem ur. Zdaj zahaja ob pol 8. zvečer, čez en teden pa bo zašel že ob četrt na 6 zvečer, ker se do 27. t. m. bliža solncu in ga obkrožuje, tako da bo končno šel med solncem in zemljo. Tedaj bo oddaljen od naše zemlje samo še 67 milionov kilometrov; vendar pa ima komet dobo, ko je bil zemlji najbliže, že za sabo. Čim bolj se bliža komet solncu, tem bolj se ogreva; zato se pričakuje, da se bo dal v prihodnjih tednih še lepše videti kakor sedaj, ker se bo dotlej tudi njegov rep bolj razvil. Morda bo svetlejši, kakor je bil Halleyjev komet in je torej možno, da bo mnogo lepši od tega.

* **Analfabet kot magistratni svetnik** Čez 41 odstotkov prebivalcev Ogrske, starih nad šest let, ne zna ne brati ne pisati. Ogrski patriotje si seveda za to ne rujejo las. Da se pa tudi kljub analfabetstvu da na Ogrskem marsikaj doseči, o tem spričuje sledeči slučaj. V mestecu Szent Endre je bil neki Fr. Malaty, 25 let magistr. svetnik, ne da bi bil veščč pisanja, plače je dobival za to čast 300 goldinarjev na leto in je bil s tem zadovoljen. Pri tem je postal bogat mož, njegovo premoženje se ceni na pol milijona kron. Pred kratkim pa so uvedli nenadno preiskavo in izkazalo se je, da si je Malaty prisvojil premoženje na mestne stroške. Ponoverbe si je dal izvrševati seveda od drugih, pisanja zmožnih oseb. Seveda so ga takoj odstavili, toda ovadbe niso naperili proti njemu, ker mestna uprava ni zahtevala odškodnine. Župan in odstavljeni svetnik si morata biti pač dobra prijatelja in že vesta, zakaj ne pustita brskati po tej čedni zadevi . . . Kar pa je še lepše: za magistratnega svetnika so zopet postavili človeka, ki tudi ne zna pisati!

* **Namesto višje plače — naslov.** Monter neke berolinske delničarske družbe je prosil za povišanje plače. Dobil je naslednji odgovor: „Na Vaše pismo Vam odgovarjamo, da Vam zaradi kupčijskih razmer ne moremo povečati plače. Da pa Vas odškodujemo na drug način, Vas imenujemo za inženirja in se lahko tudi izven našega obrata tako imenujete. Ako bodete naše interese pospeševali, Vas bomo imenovali v doglednem času za višjega inženirja, Pričakujemo pa, da bodete našo obljubo smatrali za popoln nadomestek povečanja plače, ki Vam je z ozirom na naš gospodarski položaj ne moremo dovoliti itd." Kajneda, naravnost genialna rešitev želodčnega vprašanja! Škoda, da ne vemo za duhovitega iznajditelja!

* **Drzen slepar.** V San Franciscu so prijeli jako drznega in prekanjenega sleparja, ki je dolgo vrsto let uganjal miljonske sleparije, ne da bi mu bile mogle priti oblasti na sled. Slepar se imenuje Grant Ryman. Vozil se je v avtomobilu od mesta do mesta, menjaval svoje ime in tako izbrisal sled za seboj. Največ sleparij je uganil v Londonu. Bogate Angleže je nalagal o rudnikih za cink, zlato in baker, ki jih sploh nikjer ni bilo. Ti so mu dali kot delničarji velike svote. Sleparija je prišla na dan šele tedaj, ko so bili „delničarji" okanjeni za več milionov. Medtem pa, ko je londonska policija trkala na vrata, je Ryman splezal na streho, skočil na dvorišče sosednje hiše, hitel na kolodvor in par ur pozneje se je svojim zasledovalcem v pest smejal v Parizu. Pozneje se je vrnil nazaj v London, kjer je živel nemoteno. Šele po več mesecih so ga ameriški detektivi izsledili in ga prijeli v San Franciscu. Kot izkušen slepar je Ryman smehljaje pripovedoval, da se nikdo ne da tako lahko okaniti kot Angleži. Ako je kak Anglež pomišljal, da bi stopil z njim v kupčijsko zvezo, tedaj je Ryman samo malo podvomil o njega denarni moči. Anglež se je čutil v svoji denarni nečimernosti prizadega pa mu je sedel na limanice.

* **Noblova nagrada za Maeterlincka.** Iz Stockholma poročajo, da dobi letošnjo Noblovo nagrado za literaturo belgijski pisatelj Maurice Maeterlinck.

* **Zrakoplovec ponesrečil.** V Remešu na Francoskem je na dirkališču smrtno ponesrečil zrakoplovec Level iz Belgije. Padel je iz višine in si zdrobil črepinjo. Poškodoval si je tudi hrbtenico.

* **Polet zrakoplovke.** Prejšnjo soboto je poletela gospodična Božena Lagler v Kladnem s svojim aparatom 60 metrov visoko. Njen polet je bil prvi poskus in se je dobro obnesel. Gospodična Lagler je izvršila v ozračju razna gibanja, nato pa se je spustila z nenavadno spretnostjo na zemljo. Zrakoplovka bo polet ponovila.

* **Konec znamenitega bikoborca.** Znameniti španski bikoborec Machaquito je bil v Madridu pri bikoborbi težko ranjen. Machaquito se je predzadnjo nedeljo izborno boril z biki in občinstvo mu je viharno ploskalo. Pri borbi z zadnjim izmed šesterih bikov, ki se je z njimi boril, pa ga je zadela nesreča. Bik se ni zaletel v rdečo sukno, ki mu ga je molil Machaquito, ampak je planil naravnost na bikoborca ter ga podrl s tako silo na tla, da je obležal nezavesten. Machaquito je težko poškodovan, tako da se boje za njegovo življenje. Njegovi prijatelji so ga često svarili, naj opusti to nevarno igro, zlasti ker si je bil z bikoborbami že prislužil trimilionsko premoženje. Slavohlepje pa Machaquitu ni dalo miru, prekositi je namreč hotel slavnega bikoborca El Guerra, ki je šel v pokoj kot šestkratni milionar.

* **Stoletni ljudje v Evropi.** Statistični oddelek državnega zdravstvenega urada v Nemčiji je izdal pregled o stoletnih ljudeh v Evropi, v katerem prihaja do zaključka, da jih je na jugu veliko več kakor na severu. Tako odpade v Bulgariji že na 100 prebivalcev po en stoletni človek, medtem ko v Nemčiji šele na en milion. V Nemčiji je zdaj samo 76 sto let starih ljudij, v nerazmerno manjši Bulgariji pa 3883. V Rumuniji je 1074, v Srbiji 573, v Španiji 410, na Francoskem 213, v Italiji 197, v Avstro-Ogrski 113, na Angleškem in Škotskem 92, v Rusiji 89, na Norveškem 23, na Švedskem 10, v Belgiji 5, na Danskem 2 sto let stara človeka. V Švici ni nobenega sto let starega človeka.

* **Črni in beli Židje v Indiji.** Na zahodnem obrežju Indije živi v mestu Cohinu dvojna vrsta Židov, beli in črni. Beli Židje so se priselili po razdejanju Jeruzalema (68 po Kristu). Ohranili so pristnost svoje rase, ker žive zase in se ne mešajo z drugimi plemeni. Kljub dolgoletnemu vplivu južnoindijskega solnca so si ohranili svetlo polt, njih oči so svetlomodre, njih lasje svetloplavi. V drugem oddelku mesta Cohina pa žive črni Židje, ki so se mešali z Indijci. Črni Židje imajo okroglast obraz s širokim nosom, njih polt je temna. Beli Židje svoje črne rojake prezirajo, vendar pa imajo z njimi to sličnost, da jim vise ob sencih lasni kodri kakor poljskim židom. Črni Židje so se priselili okolo leta 1000 pred Kristom.

* **„Ne more biti vedno tam".** Pri dogradbi nemškega muzeja v Berolinu je govoril bavarski princ Ludvig. V svoji govorancl je proslavljal slogo med Avstrijo in Nemčijo in se je pri tem spominjal najprej cesarja Franca Jožefa. Nato je nadaljeval:

Zdaj pa obrnimo svoje poglede od Solnograda v Berolin, kjer ima svojo stolico nemški cesar. Nemški cesar pač ne more biti vedno tam. (Veselost.) Princ je smehljaje nadaljeval: „I seveda, gospodje, on ima vendar še več dela (ponovna veselost), tudi v interesu drugih nemških zavezniških držav. (Pritrjevanje.) Vendar pa smo prav veseli, da je cesar ravno sedaj v Berolinu." (Veselost in veliko pritrjevanje.)

Končno je princ proslavljal Viljema II. kot pospeševatelja znanosti in tehnike. Tako se opisuje to slavje v berolinskih listih, v bavarskih listih pa ne najdemo prav nič o gorenjem odstavku, kar dokazuje, da se je slavje res tako vršilo, kakor ga opisujejo berolinski listi. Značilno je, da vzbujajo resno izgovorjene besede, da Viljem ne more biti vedno v Berolinu, veselost v tistih velepatriotičnih krogih, ki bi se čutili gotovo globoko užaljene, ako bi kdo le malce podvomil o njih cesarski zvestobi. To je dokaz, kako nizko cenijo ti krogi cesarja Viljema. Kako šele govore o njem, kadar so sami med seboj?!

* **Knez — hišni tat.** V Peterburgu so aretirali kneza Vadholskega radi čisto navadne hišne tatvine. Knez je izjavil, da pričakuje od strica milionsko dedščino. Kako hoče s tem utemeljiti svojo tatvino, ni popolnoma umljivo. Aretacija je vzbudila veliko pozornost.

ETBIN ERISTÁN.

Fantazija na zavoru.

Danes ima naposled službo, po kateri je že davno hrepenel. Železničar je z dušo in s telesom, to ve vsak, kdor ga pozna. Že ko je bil majhen deček, ga je železnica silno mikala. In pozneje, ko so misli potisnile občutke bolj v ozadje, je postajala železnica v njegovih očeh vedno večja in pomembnejša. Ako je etal ob prehodu čez železnico pa je videl, kako drvi vlak, tedaj so pohitele njegove misl z njim in pred njim v daljne, tuje dežele, k neznanim narodom, v kraje tropskega solnca, k večnim spomenikom klasične dobe, do katerih je samo fantazija našla pristop.

Oh, njegova fantazija! Vedno je bila tako živa, morda preživa — ona je bila kriva, da vkljub svojim duševnim darom ni prišel čez nižjo gimnazijo, ker ga je neprenehoma odvajala od predmetov, ki jih je učni načrt prepisoval, zdaj k bogovom starih Grkov, zdaj v skrivnostne hiše sompejske, zdaj zopet k Mooru in njegovim razbojnikom v čeških gozdih. Kako bi se bil mogel zaglobiti v kvadratne in kubične korenine ali pa v kristalne oblike, ko ga je vabilo v Mehiko, v tisto Mehiko, kamor še nikdar ni stopila španska noga, kjer je pravljica še na resničnih tleh ustvarjala svoje prikazni?

Ne, dober učenec ni bil nikdar; vsaj njegova izpričevala so to zanikavala. In izpričevala so dokumenti . . . Ker v gimnaziji nikakor ni šlo, naj bi bilo šlo v trgovinski šoli, kjer ni bilo latinščine in grščine. Ali tam je šlo še manj — mati in varuh nista mogla tega nikakor razumeti. Tako se je zgodilo, da je prišel k železnici, še preden so ga vzeli k vojakom. Od vojaščine pa se je vrnil zopet naravnost k železnici. Njegove sanje so mu kazale pot tja; tam so hotele doživeti izpolnitev.

Moč njegovih sanj ni bila zadostna; ostale so, kar so bile. Mnogo se jih je razblinilo v megli, druge so polagoma odmrle; najlepše je doletela žalostna usoda, da se jim je lastni gospodar rogal in smejal.

Še vedno je bil železničar z dušo in s telesom; a duša in telo sta se mu izpremenila. Iz skrivnostne, duhapolne lokomotive njegovih mladih let, iz tega čudovitega božanstva je postal trezen stroj, ki je žrl premog in čigar delo se je lahko preračunalo, kakor se pomnoži dva z dvema, pa se dobi brezpogojno štiri. Njegovi vlaki se niso vozili več v bojev polno Indijo, niti v Atene ali pa Rim in red njegovih voženj se je vsak četrti dan zopet enako začenjal. In pri vsakem izplačevanju mezde so se začenjale iznova enake skrbi.

Z dušo in s telesom je bil že železničar, kajti poklic železnice se mu je še vedno dozdeval velik in krasen. Ali služba mu je delala muke, zakaj kosti soga začele boleti, mišice so mu oslabele in misli so se mu skalile. Bil je še mlad, a vedno močneje je čutil tisto potrebo miru, ki je sicer le visoki starosti lastna . . .

Slučajno je dobil vožnjo iz Moravic v Dubavo s stopetnajstim. Krasna vožnja! Naravnost kos sreče! Tu se je lahko posedelo v zavorni kočici; ni bilo treba na vsaki postaji plezati gor in dol ter se mučiti z nakladanjem; pa kdor je progo dobro poznal, je lahko kar mehanično oskrboval zaviranje. Mnogi tovariši so trdili, da znajo to celo speči.

Tovorni vlak je ropotal tja v daljo, on pa je sedel ob svojem zavóru. Dan je bil soparen; le redkokdaj je prodrlo solnce skozi oblake, ki so pritiskali na zračno morje, tako da je bilo težko dihati in pôt je komaj našel pot skozi znojnice. Polje, gozd, travnik — vse je ležalo zaspano in če je moral človek mirno sedeti, so mu postale trepalnice težke, pa bi bil tudi najrajši zaspal. Nikakor se ni bilo lahko ubraniti tej želji. A vendar se je uprl. Kar siloval je svoje misli. V možganih se ni hotelo nič oglasiti. Sedel je, a glava se mu je pvaznila, oči so gledale, a videle niso ničesar, telo mu ni imelo nobenih občutkov. Napram vsemul je bii nepopisno ravnodušen; najrajši bi bi pustil vse, naj gre kakor hoče. Bilo mu je kakor človeku na visokem morju, kadar ne vidi nič druzega kakor nebo in vodo, vodo in nebo — v vsej neizmernosti nič druzega ne.

Nedaj je vedel, kaj je ljubezen. Bil je čas — takrat mu je bil svet resničen raj. Ako bi ga bilo takrat kakšno božanstvo poklicalo, pa bi mu bilo naložilo, naj naslika Eden, da ga ustvari Bog po njegovih navodih — bilo bi postalo najkrasnejše izmed vsega, kar je mogoče. Gigantična je bila takrat njegova vera v srečo. In njegovo veselje do življenja je bilo tako mogočno, kakor da mu je bila obljubljena večnost.

(Konec prih.)

Ljubljana in Kranjsko.

— **Vsi naši zunanji ministri** od Kalnokyja sem so bili zanič. S to „senzacionalno novico" prihaja zdaj glasilo slovenskih klerikalcev, ki se niti pred svojimi čitatelji ne ženira toliko, da bi jim priznavalo vsaj nekoliko spomina. Toliko spoštovanja bi moral vendar kazati list svojim čitateljem, da jih ne bi smatral za tepce, ki danes več ne vedo, kaj je pisalo njih lastno glasilo pred par tedni, pred par meseci, lani, predlanskem. Zavožena je naša zunanja politika . . . Balkanske Slovane so od nas odbili: . . . V tem tonu govori zdaj klerikalni hinavec, ki je vsa leta služil tej „za-

voženi“ zunanji politiki ne kakor hlapec, ampak kakor pes, ki apratira, laja, grize in liže na ukaz svojega gospodarja. Zavožena je zunanja politika — to spoznava klerikalna modrost sedaj, ko je proces zavažanja že tako dovršen, da preostaja le še „amen“ in pika. Zavoženi je zunanja politika, kajpada; ali naši klerikalca so vsa leta porivali njen voz, kakor se jim je ukazovalo z dunajskega Ballplatza in z vsemi svojimi močmi so jo pomagali zavoziti. Zato jih bije njihova sedanja hinavska kritika same po zobeh. Pri sodbi avstrijske zunanje politike nimajo slovenski klerikalci biti tožitelji, temveč obtoženci. Vsega, kar je ta politika zakrivila, so sokrivi. Kar sedaj obsojajo, so blagoslavljali. Žegnali so na povelje, zdaj obsojajo na povelje. Ali kdo ve? Aehrenthal je proskribiran, sodba še ni izvršena. Kaj pa, če je tak diplomat, da se še izmaže ali izliže? Nazadnje to ni popolnoma nemogoče. Tedaj ga bodo klerikalci zopet proglašali za inkarnacijo avstrijske ženialnosti, za najvišjo potenco avstrijskega patriotizma, za živ spomenik avstrijske diplomatične umetnosti. To še vse lahko doživimo.

— **Balkanske Slovane so od nas odbili** s svojo zunanjo politiko pravi klerikalno glasilo v naročenem članku zoper Aehrenthala. Ej, to bi utegnilo biti resnično. Mi smo trdili take reči pred par leti, a takrat nas je klerikalno časopisje zmerjalo kakor izdajalce. Balkanske Slovane so od nas odbili — to se nam je že zdavno zdelo. Lahko se pa precej natančno zasleduje, kako se je vršilo to odbijanje. Seveda je dolga istorija, ali tudi nekoliko primerov zadostuje. Aehrenthal je anektiral Bosno in Hercegovino in kar se je tedaj godilo v Srbiji — med balkanskimi Slovani — je še v tako živem spominu, da ni treba ponavljati. Kdo je odobraval aneksijo? Kdo je trdil, da se je izvršila v interesu južnih Slovanov? Kdo jo je slavil v kranjskem deželnem zboru? — Slovenski klerikalci! . . . V Zagrebu so inscenirali „veleizdajniški proces“ proti Srbom, ki je s svojo lahkomiselno obtožnico, s svojimi falsificiranimi argumenti, s svojim barabskim vodstvom razkačil vse, kar ima količkaj pravnega čuta in zlasti odbil Srbe. Kdo je odobraval ta proces? Kdo je zagovarjal zagrebškega državnega pravdnika in predsednika? Kdo je napadal Srbe? Kdo je ščitil špiona provokaterja Nastića? — Slovenski klerikalci! . . . Prišel je Friedjungov proces, prišla so Masarykova razkritja, na dan so prišle mahinacije Forgach in njegovih ljudi v Belgradu in z njimi Aehrenthalova taktika. Kdo je zagovarjal Aehrenthala in Forgacha pa blatil Masaryka kakor kakšnega pobalina? — Slovenski klerikalci! Kadarkoli je šlo za odbijanje balkanskih Slovanov, so slovenski klerikalci sodelovali v Aehrenthalovi službi. In zdaj? . . . Recite „nostra culpa, nostra maxima culpa!

— **Aehrenthalova zunanja politika** je potrebovala v Avstriji kolikor mogoče veleizdajnikov. V Bosni in na Hrvaškem so jih drugi fabricirali. Na Slovenskem jih še ni bilo najti. Tedaj so prišli naši dični klerikalci, pa so jih hoteli konstruirati tudi v Ljubljani. Pravo protiavstrijsko zaroto so hoteli komponirati in jo po zgledu Azeva prezentirati državnemu pravdniku. Kaj je to že popolnoma pozabljeno? To je bilo vendar šele lani in tako daleč bi pač lahko segal spomin velikih političarjev. Ali takrat je bil Aehrenthal v milosti pri patronih klerikalcev, zdaj je v nemilosti; zdaj smejo tudi klerikalci vedeti, kako je naša politika odbijala balkanske Slovane.

— **Avstrija je imela s Srbijo** trgovinsko pogodbo. Rusija se je leta in leta trudila, da bi dobila Srbijo pod svoj popolni vpliv. Proti temu stremljenju bi bila Avstrija, soseda Srbije, lahko nastopala — brez pušk in topov — če bi bila čimbolj okrepčala gospodarske zveze s Srbijo. Grof Aehrenthal je Srbiji obljubil gospodarske kompenzacije, če prizna aneksijo Bosne kot gotovo dejstvo. Srbija se je vdala, prišel je čas, da izpolni Avstrija besedo, ki ji jo je dal Aehrenthal vpričo vsega sveta. Imela se je skleniti nova trgovinska pogodba. „Dati Srbiji gospodarske kompenzacije“, se pravi skleniti z njo ugodnejšo trgovinsko pogodbo. Srbija je potrebovala trga za svojo živino. Bilo je popolnoma jasno, kakšna bi morala biti nova pogodba. Ali — z vsemi štirimi so se ji upirali agrarci in v njih prvih vrstah so stali slovenski klerikalci. Najprej so hoteli preprečiti vsako pogodbo, ki bi bila Srbiji omogočila mesno trgovino z Avstrijo, potem se je nazadnje sklenila pogodba, ki je popolnoma izključila uvoz živine, kontingent mesa za uvoz pa **znižala.** Ta pogodba je odbila Srbijo od Avstrije in jo približala — Italiji! Prav tako je bilo s Črno goro. Vse to se je vršilo z najaktivnejšo pomočjo naših klerikalcev in zdaj imenujejo klerikalci to — zavoženo politiko. Pač je zavožena. Če bi klerikalci vedeli, kaj je logika, bi pa morali v svojem hinavskem listu natisniti z najdebelejšimi črkami: Bili smo zločinci, ko smo leta in leta uganjali to balkanske Slovane odbijajočo in avstrijsko prebivalstvo uničujočo protiljudsko, oderuško politiko!

— **Na glavni pošti** — tako nam pišejo iz občinstva — imajo troja vrata. Ali menda še nihče ni videl vseh treh ali pa vsaj dveh odprtih; zakaj vedno je le polovica srednjih odprta. Ljudje, ki imajo opraviti na pošti, si zaman belijo glavo, kaj naj to pomeni. Ob gotovih urah, ko je promet na pošti velik, nastaja okrog edine odprtije naravnost nevarna stiska. Cela karavana oseb, ki je na pošti opravila, koraka v nepretrgani procesiji iz poslopja; na stopnicah pred vrati pa čaka gruča, ki vsak trenotek narašča, „da gospod prostora bi mu dal.“ Vmes so ljudje, ki nosijo težke pakete, kakšno dekletce z dolgo štacunsko škatljo, nepotrpežljivci, ki sujejo in pehajo, pa se včasi zgodi, da ne more človek ne vun ne noter. Med tem pride še električna železnica, ki ima prav tukaj postajališče; tudi sicer je nekatere ure na tem vogalu zelo živahno in čudež je, da se še ni zgodila kakšna nesreča. Zakaj neki ima hiša vrata, če se pa nikdar ne odpirajo? Morda bi se pa le dala odpreti, če bi poštna uprava enkrat resno poskusila.

— **Od vojakov napaden.** V nedeljo zvečer ob pol 10. so šli mizar Ivan Završan in njegova sestra, ter brata Franc in Albin Cirk v mirnem pogovoru mimo belgijske vojašnice. Naenkrat priletijo trije Belgijci za omenjenimi eden izmed njih se surovo zadere, „du bist auch ein verfluchter Krainer“, ter sune brez vsakega povoda Albina Cirka v trebuh, pri čemer ga je nevarno ranil. Završana Ivana, ki je hotel to preprečiti, pa je drugi vojak udaril z bajonetnim ročajem po glavi ter mu zadal nad levim očesom veliko rano. Napadenca sta šla takoj k službujočemu častniku ter ovadila vso stvar.

— **Pogreša se** že šest dni 17letni brusač Fran Vanino iz Ljubljane. Pogrešanec je bil zelo udan pijači in ni izključeno, da bi se mu ne bila kje pripetila kaka nesreča. Oblečen je bil v sivo obleko, na glavi je imel čepico, pisano srajco in čevlje na zadrgo.

Elektrokinematograf „Ideal“. Program za torek do četrtka je zelo zanimiv. Krasni umetniški film Exoch Arden, posnet po pesmi Alfreda Tennysona, se kaže pri vseh predstavah. Odlikuje se po krasnih scenerijah in po izborni igri. Dolgost 750 m. Pogled na Vesuv je lep naraven posnetek v barvah, za smeh pa skrbi velekomična slika „Uporni soprog“. — V soboto „Zigomar, kralj razbojnikov, v boju s Pavlom Broquetom, kraljem detektivov“. Ta slika prekaša zajamčeno vse doslej pokazano. V Berolinu in na Dunaju velikanski uspeh.

— **Nesreča na Viču.** V nedeljo zvečer je zidarskega mojstra Gregorja Stanonika na Viču udaril konj s kopitom v prsi in ga nevarno poškodoval. Stanonika so prepeljali takoj v deželno bolnišnico, kjer je včeraj dopoldne umrl.

— **Petdesetkronski bankovec pod miznim prtom.** Meseca januvarja t. l. je bilo posestniku Jožefu Benigerju v Trnovem pri Ilirski Bistrici ukradenih iz listnice 140 kron. Že tedaj je tat pustil v listnici, kjer je bilo 200 kron, 60 kron. Pred štirinajstmi dnevi pa je našla Benigerjeva hči pri pospravljanju sobe pod miznim prtom petdesetkronski bankovec. Najbrže se je tat skesal, pa je položil bankovec pod prt.

— **Tatvina.** Iz Javornika pišejo: Janez Mollan iz Artič pri Brežicah je po poklicu bolniški strežaj. Ker ni imel posla, je prodajal peku Janezu Arhu v Javorniku pecivo in tudi pobiral denar. Ko je prodajal pecivo, je prišel na kegljišče, kjer je stavil z izkupljenim denarjem tako dolgo, da je vse zastavil. Izposodil si je denar, toda tudi tega je izgubil pri stavah. Končno je pobegnil, pa ga je žandarmerija kmalu prijela.

— **Odmevi občinskih volitev v Sp. Šiški.** Pišejo nam: Državni pristav gosp. Kelec se je prav resno odločil posvetiti izredne zmožnosti šišenski občini. Ker pa nerazsodni volilci niso zavrgli biser, ki jim je bil na razpolago, gosp. Kelec za enkrat še ne bo imel priliko, pokazati vsega svojega znanstva in se je nato naknadno odločil, da občanom v etapah dokaže, da bi bil le on in izključno on pravi mož. Za enkrat je prevzel prostovoljno in brezplačno službo — policista in spremlja po Šiški voze, ki prevažajo premog in ga dostavljajos trankam. Želeti bi bilo, da to hvalevredno delo gosp. Keleca po zaslugi oceni in da pri oddaji eventualnih policijskih mest ne pozabi nanj.

— **Pod voz je prišel** 8letni Vl. Prijatelj. Dne 27. septembra je šel po ulici v Šentrupertu, kar pridrvi zelo naglo z enovprežnim vozom po ulici Jera Prijatelj. Dečko se ni utegnil več umakniti ali izogniti in ga je podrl voz na tla. Tudi ga je zadel konj s kopitom in mu prebil lobanjo. Močno ranjenega in nezavestnega so poslali dečka takoj v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo.

— **Pohotnežu je ušla.** Dne 24. septembra je šla komaj 14 let stara pastirica Franja Terkaj, ki služi v Ločni pri Novem mestu, obiskat svoje starše v Herinjo vas. Ko se je proti peti uri popoldne vračala domov, jo dohiti tostran Lešnice gosposko oblečen človek in jo poprosi, če sme iti pod njenim dežnikom ž njo, kar mu je deklica rada dovolila. Ravno pa sta prišla v precej globoko zaseko, ko jo je neznanec nenadoma podrl na tla v blato in jo hotel zlorabiti. Deklica pa, ki je še dosti močna, se mu je ubranila in ušla. Storilec je bil nekako 35 let star, zelo velik in čedno, skoraj gosposko oblečen.

— **Požar.** Dne 11. oktobra je izbruhnil v vasi Krasinec (Gradac pri Metliki) ogenj, ki je le enemu gospodarju povzročil 6000 kron škode. Da ni prihitela požarna bramba iz Gradaca, ki je podpirana od prebivalstva na vso moč delovala, bi bil požar postal osodepoln za veliko vas Krasinec, kajti poslopja so s slamo krita in tesno skupaj postavljena. Vzrok požaru še ni dognan, a najbrž je tudi tu nemarnost pri spravljanju vžigalic provzročila nesrečo.

— **Iz Zg. Idrije.** Od 11. do 30. t. m. je v občinskem uradu razgrnjen občinski imenik na ogled. Volilcev je v I. razredu 86, v II. razredu 176 in v III. razredu 554, vsega skupaj 816. Da se ne bo zgodilo, kakor pri zadnjih volitvah, ko so klerikalci vpisali v volilni imenik 20 in 22 let stare ljudi, je dolžnost vsakega sodruga, da se sam osebno briga za volilni imenik. Pazite na klerikalne volilne sleparije!

— **Ogenj v Sp. Idriji.** 12. t. m. je začelo okolu 9. zjutraj goreti pri peku na št. 46. K sreči je zapazil Franc Sedej ogenj pravočasno in ni veliko zgorelo. Ogenj je nastal, ker je bil pepel premalo pogašen.

Vsem našim gospodinjam se je Kolinska kavna primes že splošno priljubila kot najboljše blago te vrste. Najti jo je že v vsakem gospodinjstvu. Vzrok temu je pač ravno izvrstna kakovost tega domačega kavnega pridatka. Izvrstna kakovost Kolinske kavne primesi povzroča, da je najboljša tista kava, ki smo ji pridejali tega kavnega pridatka. Tista kava ima izboren okus, prijeten vonj in lepo barvo. Ker je Kolinska kavna primes obenem tudi najizdatnejše blago te vrste, se sme našim gospodinjam prav toplo priporočati.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Nocoj se ponavlja Rudolf Straussova satirična komedija „Zlata skleda“, ki je v nedeljo dosegla velik uspeh. Dejanje se vrši v „republiki Luzitaniji“, katere pač ni na zemljevidu. Ali poslušalec da deželi brez skrbi lahko drugo ime. Satira je politično socialnega značaja. „Zlati skledi“ pravijo pri nas po domače „korito“, kar ni tako fino kakor ona posoda, ali enako značilno. Poročilo o predstavi sledi po reprizi.

Draginja.

(Piše dr. H. Tuma.)

(Dalje.)

Ker je draginja več ali manj vidna v vseh onih državah, ki so industrialno razvite, moramo soditi, da je draginja nastopila vsled drugih nego lokalnih in začasnih vremenskih vplivov.

Iskati po vzrokih, preden zla ne poznamo, je logično. Zato je treba odgovora, kaj je draginja? Pravimo: mi je ljubo in drago, ter hočemo s tem reči, da bi kaj radi imeli in dali mnogo zanj. Mi je predrago, pravimo, kadar nimamo denarja, da bi kaj kupili, ali pa, kadar ga sicer imamo za nakup dovolj, pa nakup ne odgovarja našemu premoženju. Pravimo zopet, to je drago, in hočemo s tem reči, da pridobitev predmeta presega naše moči, ali pa da presega sploh moči velikega dela ljudi. Nekateremu ni nič predrago, to je, ne zna presojati svoje gospodarske moči. Draginja pomeni torej nekaj relativnega: odnos blaga na osebo, nje potrebe in nje moči. Draginjo bomo torej le razumeli, če poznamo blago, katero se išče, ljudi, kateri ga iščejo, potrebo teh ljudi in njih gospodarske moči, t. j. mezdo ali dohodek. Potreba pa je ali pogoj eksistence ali stremljenje po boljšem. Potreba se zlaga z načinom življenja. Kadar iskano blago zadošča potrebam ljudi in je pridobljivo z dohodki navadnega gospodarstva, ni draginje. Draginja je torej nesorazmerje rednih dohodkov z normalnimi potrebami ljudi vsled manjkujočega blaga, v gotovem kraju in dobi.

Delavec in poljedelec, ki težko prekladat a tovore in naporno gibljeta z životom, često delata od jutra do večera, imata za največjo potrebo, životu dajati toliko živil, da ostane pri moči in zmožen za daljše težko delo. Težje životno delo zahteva večjo količino hrane, pa tudi take hrane, ki nadomešča vsled dela izgubljene moči. Profesor Rauke je izračunil, da rabi odrasel človek ob normalnem, torej ne pretežkem delu v treh do štirih obrokih na dan skupaj 250 g mesa, 400 g kruha, 70 g skrobnine, 70 g jajčnine, t. j. približno poldrugo jajce, 70 g masti, 30 g masla, 10 g soli in 2100 g vode. Po računu prof. Vierordta pa rabi odrasel mož pri navadnem delu 120 g beljakovine, 80 g tolšče, 330 g ogljenčevih hidratov, 2818 g vode, 32 g soli in 74.411 g vzdušnega kisleca. Ako bi se jedlo le eno stvar, bi se po računu istega profesorja rabilo za 120 g beljakovine 259 g graha ali pa 272 g sira, 538 g mesa, 796 g pšenične moke, 905 g jajčnine, t. j. 18 jajec, 989 g sirka, 1868 g črnega kruha, 4575 g mleka in 7625 g zelišč. Ako bi hoteli zadostiti z eno in isto hrano za 330 g ogljenčevega hidrata, bi bilo treba 801 g sirka, ali pa 824 g pšenice, 896 g riža, 919 g graha, 1160 g sira, 1316 g kruha, 2331 g jajčnine, t. j. 43 jajec, 2620 g mesa, 3124 g krompirja, 4652 g mleka in celo 9313 g zelišč. Pri težkem telesnem delu rabi se več ogljenčevih hidratov. Fiziologi so tudi dognali, da se nekatera teh živil prebavijo že v želodcu, večina pa šele v čevah. Meso in mehka jajca se prebavijo že v želodcu. Navadno se trdi, da je sirk uborna hrana; po teh podatkih pa vidimo, da stoji sirk pri ogljenčevih hidratih na prvem mestu in tudi glede beljakovine stoji pred črnim kruhom. Tako se tudi grah kot hrana premalo upošteva. Ker ni en človek po sestavu života enak drugemu in so torej njegovi sokovi v želodcu in čevih različni, imajo gorenji podatki bolj teoretično vrednost. Dognano je le, da je za človeka najbolj redilna in zdrava mešana hrana.

Izkušnja mora končno odločati za potrebo živil. Izkušnja nas uči, da delavsko ljudstvo južnih narodov živi največ ob sirku in siru, dočim severni kraji rabijo največ ržene moke in tolšče. Meso ki je lažje prebavljivo še v želodcu je potrebno ljudem, ki ne gibljejo toliko z životom, mnogo sede in delajo z glavo. Tako so konstatirali na podlagi izkušnje in mnenj veščakov, da je za delavca potreben kruh ali sirk, mleko in sočivje, za ostale sloje pa mleko, kruh, meso, jajca sočivje, zelenjava. Med delavce štejemo: poljedelca, obrtnega in fabričnega delavca, v drugo kategorijo pa je staviti vse ostale sloje, posebno: duhovnike, uradnike, učitelje, obrtnike in trgovce in osebe, ki žive od obresti. Karakteristično živilo za delavsko kategorijo je kruh, za drugo kategorijo pa meso.

Vemo, da ima kmet najmanjšo potrebo po izberi živil, dasi ima trdo delo, često po leti ob košnji in mlatvi od prvega jutranjega svita do zadnjega večernega mraku. In vendar izhajajo kmetje ob kruhu in sočivju. Naši gorički planinci žive največ od skute in sirotke. Le malo vidijo kruha in nič sočivja. Pri vsem tem so zdravi in utrjeni in nam dajejo najboljši človeški material. Otroci, ki cel dan tekajo okoli na kmetih, žive skoraj celo poletje od sadja in mleka. Vidimo torej, da pri močnem telesnem gibanju v zdravem vzduhu zadoščajo najbolj skromna živila. Kakor pa je delavec zaprt v tesne tvorniške prostore in kakor pri delu ne uporablja enakomerno vseh delov svojega života, tako postaja potreba po različnih živilih. Takemu delavcu postaja potrebno poleg kruha in sočivja tudi meso in zelenjava. Bolj ko je njegovo delo brez zdravega gibanja, lažje mora biti prebavljivo živilo in nastopa potreba po juhi, t. j. mesu, deloma tudi po pivu in vinu. Način, kakor se človek hrani, oblači, stanuje ter je deležen pouka, odmora in zabave, imenujemo obraz življenja, ali življenjsko mero (češki). Nemec pravi „Lebenshaltung“ ali „Lebensführung“, Anglež pa „standard of life“. Obraz življenja je torej merodajen za potrebe človeka. Občno človeško stremljenje je, iskati višji obraz življenja. Le dokler je človek brez pouka, nima samostojnega mišljenja in ga vodijo s cerkvenimi zapovedmi, toliko časa se zadovoljuje z najnižjim obrazom življenja. t. j. pridelava si z lastnim delom živila, obleko in postavlja stanovanje. Ta obraz življenja je veljal med nami Slovenci še nedavno, t. j. do 1848. Do takrat je naš hribovec pridelal živila, nastrigel volne, jo stkal v zaševino, tudi sezidal hiše s pomočjo sosedov. Takrat mu je bila potreba le golo življenje, zato tudi ni poznal pomanjkanja. Kadar je bila dobra letina, je jedel več, kadar je bila slaba, manj. Življenjske mere torej ni poznal. Kjer ni potrebe, ni pomanjkanja!

(Dalje.)

Gospodarski pregled.

* **Štetje živine v Avstriji.** C. kr. statistična centralna komisija je izdala „začasne podatke o štetju živine z dne 31. decembra 1910 v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel.“ Ta publikacija je pozno prišla in vlado so dolžili, da jo nalašč zavira, da se ne bi razvidelo slabo stanje avstrijske živinoreje, kar bi najtemeljiteje pokazalo opravičeno zahtevo po uvozu argentinskega mesa. Minister je obljubil, da se bo publikacija izdala v sredi meseca in zdaj smo res dobili vsaj „začasne“ podatke. Iz vsebine povzamemo naslednje številke: Stevilo goved se je od leta 1900 zmanjšalo za 351.362 glav oziroma za 3·74 odstotka in sicer je najbolj nazadovala Galicija (za 214.087). Število prašičev se je v vseh deželah pomnožilo in sicer vsega skupaj za 1,789.312 ali 37·4 odstotka. Število ovac je v splošnem nazadovalo za 73 odstotka, neznatno se je povečalo v Dalmaciji, Bukovini in na Primorskem.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Italijanska socialna demokracija proti vojni.

Milan, 17. okt. Zbor socialne demokracije je soglasno odobril resolucijo, ki protestira proti italijanski

politiki in proti vojni in ki pošilja turškim sodrugom bratske pozdrave.

Mirovni poskus medparlamentarne zveze.

Londoo, 17. okt. „Daily Chronicle" poroča, da se poda pod avspiciji medparlamentarne zveze odposlanstvo šestih turških senatorjev in poslancev v evropska glavna mesta, da pridobi vse narode za mirno razsojo tripolitanskega spora. Najprvo se deputacija oglasi v balkanskih prestolicah.

Nov boj pred Tripolisom.

Carigrad, 16. oktobra. 12. t. m. je bil pri studencu Bumelian boj med 500 mož broječo turško posadko in med italijanskimi četami. Italijani so v boju izgubili 23 ljudi, 14 pa je ranjenih; na turški strani so trije mrtvi in 12 ranjenih.

Zatvoritev italijanskih šol v Turčiji.

Carigrad, 17. oktobra. Vse italijanske šole v Turčiji so zatvorjene; učiteljiso dobili poziv, da nemudoma zapuste Turčijo.

Bolgarske vojne priprave.

Carigrad, 17. oktobra. „Ikdam" poroča, da Bolgarija ojačuje obmejno posadko, gradi nove utrdbe in spravlja topove na mejo. Z meje prihajajo poročila o spopadih med turško in bolgarsko obmejno stražo.

Turški častniki so se udali.

Rim, 17. oktobra. „Giornale d' Italia" poroča iz Tripolisa: Včeraj je prišlo na italijansko glavno poveljstvo 150 turških častnikov in so izročili svoje orožje.

Italijanska uprava v Tripolisu.

Rim, 17. oktobra. Prejšnji konzul Pestalozza je dospel v Tripolis, da prevzame civilno oblastvo Prišlo je tudi osem uradnikov notranjega in finančnega ministrstva. Finančni uradniki so prinesli dve blagajni italijanskega denarja, ki pride v promet namesto turškega.

Italijanski pater.

Rim, 17. oktobra. Po poročilih iz Benghazi se boje za italijanskega patra Humberta, ki vodi zavod s približno 900 iz sužnosti odkupljenimi otroci. Širijo se vesti, da so Humberta umorili.

Komenskega šole na Dunaju.

Praga. 17. okt. Češki listi poročajo, da prevzame dunajske Komenskega šole „Matica školska", ki postavi češko šolstvo na Dunaju na solidno podlago.

Gališka volilna reforma.

Lvov, 17. okt. Če se glede na volilno reformo ne doseže sporazum v poljskem taboru in sprava z Rusini, namerava vlada predložiti deželnemu zboru svoj načrt volilne reforme. Če zadene tudi vladna predloga na odpor deželnozborskih strank, bo deželni zbor razpuščen in razpisane nove volitve na podlagi sedanjega volilnega reda.

Spravna pogajanja na Ogrskem.

Budimpešta, 17. oktobra. Vlada zahteva od opozicije: Odobritev brambne predloge z eventualnimi izpremembami v podrobni razpravi. Razločitev brambne in volilne reforme. Na tej podlagi se zavezuje izvesti program devetorice. — Košutova stranka zahteva od vlade: 1. Izpopolnitev vojske na narodni podlagi — uvedbo narodnih grbov in emblemov. 2. Odložitev brambne razprave do rešitve omenjenih vprašanj. 3. Takojšnjo razpravo o proračunu. — Justhova stranka zahteva: 1. Skrčenje vojaških izdatkov — izvedbo narodnih zahtev v obsegu programa devetorice. 2. Splošno in tajno volilno pravico z glasovanjem po občinah. 3. Novo razdelitev volilnih okrajev. 4. Junktim med volilno in brambno predlogo.

Hrvaški sabor.

Zagreb, 17. oktobra. Ban namerava sklicati sabor začetkom novembra. O uspešnem delovanju sabora ne more biti govora, ker so vse stranke — izimši viriliste in nekaj mož broječo vladno stranko — odločno protivladne. Ban Tomašić sklicuje sabor, da dobi ustavno pretvezo za razpust.

Konflikt v bosanskem deželnem zboru.

Sarajevo, 17. oktobra Kompromisna pogajanja zaradi razdelitve odborniških mest so se razbila, ker se skupini mohamedancev nista mogli zediniti, koliko odborniških mest naj vsaka dobi. Srbi so se izrekli z eno izmed obeh skupin za solidarne in so skupno z njo zapustili dvorano. Zaradi tega je postala seja nesklepčna. Seja se je odložila na nedoločen čas. Ako se konflikt medtem ne poravna, bo deželni zbor odgoden.

Kolera.

Trst, 16. okt. Sanitetni oddelek je konstatiral, da je 12-letni Milan Peharc v Bertokih pri Kopru zbolel za kolero.

Maksim Gorki obolel.

Peterburg, 16. okt. Maksim Gorki, (avtor romana, ki ga objavljamo v „Zarji") je na otoku Capri resno obolel. Njegov prijatelj in založnik Pjatnjaski se je peljal iz Moskve k njemu.

Izza procesa Wolff-Metternich.

Berlin, 17. okt. Obsojeni grof Wolff-Metternich ni vložil revizije proti razsodbi in je nastopil kazen. — Gospa Wolff-Wertheim objavlja v „Kl. Journal" „Razkritja iz berlinske družbe," v katerih so težki očitki zoper znane osebe berlinske aristokracije. Znanemu liberalnemu poslancu očita tatvino, publicista, ki uživa svetovni glas, imenuje navadnega izsiljevaca. Nadporočnika von Fettes dolži krive prisege; obdolženec je predlagal, da se uvede zoper njega kazenska preiskava.

Železniška nezgoda v Italiji.

Genova. 17. okt. Na postaji Rivarolo se je utrgalo včeraj več tovornih voz, ki so zdrčali navzdol po progi. S hitrostjo 80 kilometrov na uro so zadeli ob tovorni vlak: dva zavirača sta mrtva, strojevodja in kurjač pa težko ranjena.

Potres v Siciliji.

Giarre, 17. okt. Izpod razvalin, ki jih je napravil potres, so doslej izvlekli 14 trupel in težko poškodovanih oseb. V Macchia se je podrla vsled močnega sunka cerkev, v Rondinelli veliko število hiš.

Revolucija na Kitajskem.

Vladne odredbe.

London, 17. okt. V Hankav je odpeljalo 35 vlakov 24 000 vojakov proti revolucionarjem.

Hankav.

London, 17. okt. Hankav je popolnoma izoliran. Revolucionarni arzenali delajo noč in dan, da izgotove vsak dan 25.000 patronov. Preden prično kitajske vojne ladje z bombardiranjem, obveste tujce, da pravočasno zapuste mesto.

London, 17. okt. Poročevalec Reuterjeve koresp. pisarne se je razgovarjal s poveljnikom revolucionarnih čet, generalom Liuanhing, ki mu je dejal da razpolaga s 25.600 mož in z velikimi denarnimi sredstvi. Uporni podkralj Jang-Huaking je izjavil poročevalcu, da je smoter revolucije: ustanovitev kitajske republike.

Obleganje Vučanga.

Peterburg, 17. okt. 200 000 mandžurskih vojakov oblega Vučang; poveljnik je vojni minister Ying Čang.

Revolucionarno gibanje na Koreji.

Peterburg, 17. okt. Iz Mukdena poročajo, da se širi po Koreji revolucionarno gibanje. Več tisoč Korejcev je zgrabilo za orožje, da prično guerilla-vojno proti Japoncem.

Odredba angleškega konzula.

London, 16. okt. Angleški konzul v Hankavu je ukazal, naj zapuste vsi angleški državljani Vučang, Hankav in Hanjang.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Malo posestvo z gostilno

se proda v Šklendrovcu v bližini Zagorja. Pojasnila daje **Ivan Bajcar** na Toplicah pri Zagorju ob Savi.

Kuč za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino **Kuć** najboljše sredstvo, **5 kg franko** K 4·50.

Br. Novaković, Ljubljana.

FR. KS. KASPER

Ljubljana, Vegova ul., v bližini realke.

Zaloga raznega pohištva,

hišnih oprav za spalne in jedilne sobe. vseh vrst tapeciranega pohištva, naslanjačev. otomanov, kakor tudi pisarniških oprav, dalje različnih platnenih in lesenih rolo. žaluzij in železnih valjčnih zastorov. — Velika množina izgotovljenih oprav za spalne in jedilne sobe vedno v zalogi.

Priznalna pisma, ceniki in vzorci na poljubno razpolago.

Priporočam svojo bogato zalogo

nagrobnih spomenikov

iz najraznovrstnejšega kamna. Zaloga se nahaja v moji delavnici in na dvorišču pokopališkega oskrbništva. Istotam so na razpolago tudi **cementni in kamniti nagrobni okvirji** lastnega izdelka. Naročila, bodisi iz **granita, sijenita, labradorja, kraškega in beljaškega marmorja** itd., jako točno in z nizkimi cenami. Preskrbujem tudi slike po najnižjih cenah.

Fr. Kunovar, kamnosek

∴ LJUBLJANA, novo pokopališče ∴

Lepo posestvo!!

v dobrem stanju na prodaj v Št. Lambertu, Zagorje ob Savi.

Kupujte „Zarjo"

izvod samo 6 vinarjev.

Kavarna Leon

Ljubljana, Stari trg.

Cenjenim p. n. gostom in sl. občinstvu iz Ljubljane in dežele naznaajam, da sem svojo kavarno **popolnoma preuredil in opremil.** Točna postrežba,

Karambolistom na Kranjskem sem na razpolago vsak čas na karambol-match.

Odprto celo noč!

Z velespoštovanjem

F. L. Pogačnik.

Meso! Perutnino! Sirovo maslo!

v vse kraje franko po povzetju, v zavojih po 5 kg: Volovsko in telečje meso, sveže, zadnji del, K 6·70; šeie zaklane, oskubene, mlade, mastne 3 do 5 rac, kokoši ali pularde K 7·20; I. naravno sirovo maslo K 11·—.

B. Margules, Buczacz, via Körösmező (Ogrsko).

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne služabnike za navadno leto 1912

izide te dni. Koledar je izredno praktično sestavljen za vsakogar. Sezite po njem, dokler ne poide.

VSEBINA: Koledar in kalendarij. — Centralni sedeži strokovnih organizacij. — Kolkovna lestvica. — Poštni in brzojavni tarif. — Inozemske in domače denarne vrednosti. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Obsežnost Avstro-Ogrske in število prebivalstva. — Avstr. ustavne vlade. — Socialno-demokratični poslanci v avstrijskem državnem zboru (1911). — Glasovi slov. soc. demokratov pri državnozborski volitvi 1911 (skupaj). — Koliko glasov so dobile posamezne stranke v Avstriji pri državnozborskih volitvah (1907 in 1911). — Politiške in narodnostne skupine v avstr. državnem zboru po volitvah (1907 in 1911). — Kako se varujemo kolere. — Kakšno delo opravljajo naši zaupniki. — Kdo neki je železničarjem pomagal. — Priporočljive knjige in knjižice iz domačih založb. — Kultura in žensko gibanje. — Kje so delavci najslabše plačani. — Prof. I. T. Masaryk (slika). — 200 besed tujk in njih pomen. Beležke.

Cena trdo v platno vezanemu izvodu 1 K, po pošti 10 vin. več. — Organizacije dobe primeren popust. — Naroča se pri upravi „Zarje" v Ljubljani.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg štev. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinejšifi oblek za gospode
„ 2000 „ najfinejšifi površnikov, športnifi in zimskifi sukenj
„ 3000 „ pelerin
nad 2000 kom. posamezn. hlač in telovnikov
„ 3000 „ oblek za dečke in otroke
„ 15000 „ najmodernejše konfekcije za dame in dekliee.

Solidna postrežba! ***Priznano nizke cene!***

„SLAVIJA" VZAJEMNO ZAVAR. BANKA V PRAGI, ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal, le pri njej. — BANKA „SLAVIJA" ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Banka „Slavija" je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko narodno upravo. Življenske police banke „Slavije" so neizpodbitne in nezapadljive. Gmotno podpira banka „Slavija" narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fondi K 54,000.000·— jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2,495.719·—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109,356·861·—. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštnine prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE"
VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

„Zarja" se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubić, Miklošičeva cesta.
Šenk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Šešark, Šelenburgova ulica.
Suhadolc Anton, Zelena jama 50.
Dolenec, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Zidovska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Wisiak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Kustrin, Breg
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in **Kotnik,** Šiška.
Likar, Glince.